

Délvidék

Bácskai Napló
Politikai napilap
Felelős szerkesztő: Kónya Lajos

MEGJELENIK	
mindennap délután vasár- és ünnepnap kivételével.	
Szerkesztőség és kiadó-hivatal:	
Szabadka IV. Rákóczi-ut 28.	
Telefon: 308.	
ELŐFIZETÉSI DÍJAK:	
Helyben házhoz hozva	
egész évre	14.00
fél évre	7.20
negyed évre	3.60
egy hónapra	1.20
Vidékre postán küldve	
egész évre	17.00
fél évre	8.70
negyed évre	4.30
egy hónapra	1.40

Szent István király végrendelete.

Írta: Dr. Kazaly Imre.

IV.

És ez intését még azzal az állítással is indokolta, hogy a nyelvegység gyengévé teszi az országot. E nagyon is kérdésbe vonható állítás abban találja magyarázatát, hogy a szent király vallásos buzgalmanak ama hevében, mely az új katolikusok sajátja, a magyarok egy tekintélyes részének ősi vallásukhoz való ragaszkodása ellen, idejének segítségét látta szükségesnek igénybe venni a keresztény vallás terjesztésére, mely a magyar nemzetet az európai államszervezet keretébe beiktatja. Hanem az tény, hogy ez ok elenyészett bár, az idegen fajok iránti szabadelvűség annyira a magyar politika vezérelve maradt, minden következő időn át, miszerint nincs példa az egész világtörténelemben, hogy faj, mely valaha államot alkotott, hasonló mértékben kizárta volna politikájából saját előnyére, a jogok kizárólagosságának még csak gondolatját is a „polgár“ fogalmat nagyobb mértékben tette volna függetlenné a „faj“ fogalmától, mint a magyarok.

A magyar nemzetnek eme ritka szabadelvűsége a nem magyarajku honpolgárok iránt teszi érezhetővé, hogy hazánk állandóan többnyelvű ország volt és nemzetiségi kérdés mindaddig nem létezett, míg Európa több államában a kérdés fel nem éledt.

Rége óta a horvát is csak horvát ajku magyarnak tekinté magát. Zrinyi Miklóst, a szigetvári hőst, éppugy, mint Zrinyi Miklóst, a költőt, egyaránt magáénak vallotta a horvát és a magyar. A tótok, a rutének II. Rákóczi Ferenc idejében a legjelesebb kurucok valának. Az erdélyi szászok kivételével, a hazában élő összes németek szíves-leléssel ragaszkodtak és ragaszkodnak ma is a magyarhoz.

A tótok közt is csak Hurbán ideje óta találkoznak pánszlávok. A szerbeket és oláhokat is csak a bécsi udvarnak szerencsétlen politikája uszította föl ellenünk 1848-ban. Szintén Bécsből eredő izgatás szülte azt az eszmét, hogy Horvátország elszakadva Magyarországtól és déli szláv kormányokkal egyesülve egy független nagy Illírországot alkosson, amelyhez azután a török birodalom rokon fajú szomszéd népei is csatlakozandnak.

Ismert dolog, hogy hideg zuhanyként hatott a bécsi udvar által ellenünk felusztott nemzetiségekre az 1848-49-iki szabadságharc után bekövetkezett abszolútizmus, amely a magyar és nem magyar ajkuakat egyaránt megfosztotta polgári jogaitól.

Az alkotmány visszaállítása után újból megkezdődtek a nemzetiségi félszkeletések. A horvátok újból a délszláv birodalom megalkotásáról ábrándoztak. A szerbek Szerbia felé, az oláhok Románia felé kacsintgattak. A tótok körében ismét mutatkozott a panszlavizmus. A magyar kormány e nemzetiségekkel szemben most is a régi szabadelvűséggel járt el. Megkívánta ugyan, hogy a nem magyar ajkuak respektálják a magyar suprematiát, óhajtotta, hogy a tót, a szerb, az oláh igyekezzenek elsajátítani a magyar nyelvet, mint az állam nyelvét, de azért legkisebb akadályt sem vett az elé, hogy minden egyes nemzetiség megtarthassa, művelhesse saját anyanyelvét.

A most dúló világháború kitörésekor méltán lehetett attól tartani, hogy a hazánkban élő nemzetiségek elleneségeinkhez fognak pártolni.

(Folyt. köv.)

Az új svéd kormány programja.

Stockholm, okt. 20. Az új kormány eskütétele után Eden miniszterelnök nyilatkozott a kormány programjáról. Legelső feladatunk — mondotta — népünk világosan kifejezett akaratának megfelelően szigorúan fenntartani semlegességünket és ennek megfelelő kereskedelmi politikát folytatni. Egész merevséggel csatlakozunk azokhoz a törekvésekhez, melyek a jelen pusztító háború után a tartós békét akarják biztosítani.

Ujabb forrongások Oroszországban.

Stockholm, okt. 20. Pétervárról érkező hírek szerint a moszkvai maximálisták magatartása teljesen agasztóvá vált. 11 és 14-ike között naponta 70 ezer főnyi tömeg tüntetett. — Az összes közép és déli kormányzóságokban teljes az anarchia. A podoljai kormányzó illetékes helyre a következő tartalmu táviratot küldte: — „Nincs hatalmam, hogy minden nyomorúságot megakadályozzak. Az embereket ölik, a falvak kipusztultak.“

Németország élelmiszerszükséglete biztosítva van

Berlin, ok. 20. A német háztartások állami táncsa részéről azt a kijelentést tették, hogy az új gazdasági évre Németország élelmiszerszükséglete, kenyér, liszt biztosítva van.

Pétervárat kiüritik.

A Reuter-ügynökség Pétervárról jelenti: Tekintettel a Pétervárra mindinkább fenyegetőbbé váló helyzetre, Pétervárkiürítésére megkezdődtek az intézkedések.

Buvárhajóink működése.

Berlin, okt. 20. Egyik buvárhajónk október 2-án Írországtól északra torpedó lövéssel elsüllyesztette a Drake páncélos cirkálót, mely 14.300 bruttó tonna tartalmu volt. Buvárhajóink az Atlanti-óceánon legutóbb 16 ezer bruttó regisztertonna hajóteret süllyesztettek el.

Földrengés Bulgáriában.

Szófia, okt. 20. Szófiától 25 kilométernyire földrengés volt. A földrengés következtében a fővárosban is több kémény dőlt össze. A nyugati Bulgáriában a földrengés szintén érezhető volt.

Megbukott az ántánt haditerve.

Bécs, okt. 20. Az orosz határról érkezett jelentések szerint a Ruszkij Invalid azt írja, hogy Ósel elfoglalása az ántántnak a tavaszra a keleti harctérre megállapított haditervét meghiusította.

Föloszlott a stockholmi konferencia.

Bécs, okt. 20. A stockholmi szocialista békekonferencia a Nationaltidende jelentése szerint megszüntette működését. A készülöben levő manifesztumot néhány nap múlva hozzák nyilvánosságra.

A nők választójogi mozgalma.

A „Délvidék“ részletesen beszámolt arról a mozgalomról, amely Szabadkán is híveket iparkodik szerezni a nők választójogi mozgalmanak.

A női választójog érdekében kifejtett agitáció olyan országos méretű hullámokat ver már, hogy önmagunk és jövő nemzedékünk ellen vétünk soha jóvá nem tehető módon, ha ezzel a kérdéssel, mint társadalmi problémával nem foglalkoznánk.

Még most is vannak, sőt úgy tetszik, mintha sohasem akarna elolvadni azok száma, akik a női választójogtól, mint a nő politikai szereplésétől borzadnak és minden rosszat, felelőtlenséget, alácsusztást jósolnak belőle.

Minden új gondolatot, tervet, mely haladást, felvilágosulást szolgál, az emberiség három táborra oszolva fogad, vagy támad. Elsők azok, akik megértéssel, lelkességgel állnak maguk is sorompóba a megismert igazság mellett.

A második csoportbeliek a bizalmatlanságot szavazók, akik rögtön készek ellenvéleményük, ellenlogikájuk fölépítésével, hogy a haladást útjában föltartóztassák, ha lehet, megkössék. És utolsók a közömbös lelkű hada. Mit gondolnak, a haladás szellemére nézve vajjon melyik csoportbeli válfaj a legveszedelmesebb, a leggyilkolóbb hatású? Az utolsók, a közömbösök. Minden vélemény, amely akár pro, akár kontra hangzik a körutjára indult igazság után, haladást, tehát célt szolgál.

De a merevség álláspontja, az indolencia vétkes, roppant káros tünet. Sajnos, történelmi példák igazolják, hogy míg az ellenkezés, a támadás, nem tudott rést ütni, szakadást előidézni a fejlődést, haladást szolgáló új irányzatban, addig a közöny, a nemtörődömség gyilkosjai annál romtóbb hatást értek el.

Eppen az a célja összejöveteleinknek, hogy az ügy, amelyet szent kötelességének kell ismernie minden gondolkodó nőnek, elkerülje a közöny, a nemtörődömség posványát.

A női választójog a közömbösök szemében divatot, a pesszimistákban erkölcsi súlyedést, a haladókban eszközt jelent.

Ha semmi egyéb csak a béke fenntartásának garanciájaképpen kellene a női politikai jogainak gyakorlásához segíteni, ez már maga hívna, sürgetné, követelné annak a törvényjavaslatnak elfogadását, amelyen most a magyar kormány dolgozik, hogy a nem-sokára összeülő országgyűlés elé terjeszthesse.

Azok a kérdések, problémák, amelyek rendezetlenségükben társadalmunk legégetőbb sebeit képezik, sikeresen csak női befolyás mellett gyógyíthatók. Ilyenek az anya- és csecsemővédelem, a tuberkulózis, a venereás betegségek, az alkoholizmus elleni küzdelem. Cselédügy, lakáskérdés, a női és gyermekmunka védelme és több más szociális feladat, mind női asszisztenciára vár.

Nemcsak azért, mert a nő jobban megszokta a szívvel is gondolkodni, nemcsak azért, mert a nő több melegséget, több lelket, erősebb hatású szeretetet hordoz magával, mint a férfi, hanem mi-

vel a nő fogja megoldani a munkamegosztásnak, többtermelésnek égetően sürögő reformját. A nő, aki résztvesz a munkában, a nő, aki ledobja rabtartója selyembilincseit, hogy mozgási, tevékenységi szabadságot nyerjen, a dolgozó és gondolkodó nő fogja a háborubar-

megettépt lelkű s megbénult testű férfit a restauráció szent magaslátára fölvezetni.

Szép perspektivákat nyit a munka terén a jövőbenzés.

És e munkához a legelső lépést az önbizalom, s a legelső lépést a nő választójoga adja meg.

Bolondok házából jött az anyja temetésére.

— Aki nem megy el a lánya temetésére. —

(Saját tudósításunk.) Tegnap temették a Füzfás-utca 315. számú házból Karácsonyi Arpádné szül. Baesics Etelka nyugalmazott tanítónőt. A temetés oly furesa volt, hogy arról meg kell emlékeznünk. Először is az elhunytak az anyja nem ment el a lánya temetésére. Sehogysem bírták rávenni ismerősei, hogy elmenjen. Az elhunyt legidősebbik lánya pedig (3 lánya volt) a bolondok házából került oda a temetésre. Tegnap reggel engedték ki a szabadkai közpórház elmebeteg-osztályáról az anyja koporsójához, azzal a feltétellel, hogy ott szeliden fog viselkedni.

Érdekes az is, hogyan került Karácsonyi Rózi a bolondok házába. Karácsonyi Arpád városi adópénztáros volt itt Szabadkán. Erős függetlenségi érzelmű ember volt és mikor a mostani klikk uralomra került, őt kitűrték állásából. A család ekkor különösen méhé-szettel kezdett foglalkozni és a most elhunyt Kasácsonyiné híres méhészt híreben állott. Gyűjtöttek is szép vagyont, földjüket és 2 házuk volt s mindenik lánya várt legalább 50,000 korona hozomány. A két idősebbik lányt ki is tanították óvónőnek. Ez a két lány

azonban állítólag oly gorombán bánt szüleiével, hogy egészen elkeserítették életüket. Különösen a legidősebbik, Rózi volt szörnyen goromba az anyjához, már csak azért is, mert nem engedték férjhez menni egy kereskedősegédhez. Anyját többször késsel is fenyegette, hogy leszurja. Legutóbb, 6 nappal ezelőtt, oly durván viselkedett halálosbeteg fekvő anyjával szemben, hogy a náluk lakó egyik uriember beszállította a bolondok házába.

A lány a szabadkai közpórházból levelet csempészett ki a nagyanyjának — aki őt azelőtt is folyton lázitotta az anyja ellen — és elmondja, hogyan vitték őt az örültek közé. Mikor a lakásukba lépett — írja — négy ember, ki el volt rejve a szobájukban, rárohantak, megláncolták, kényszerzubbonyt húztak rá és bevitték a bolondok házába. Ő nem is ellenkezett, nehogy azt higgyék, hogy csakugyan bolond. Az öreg asszony folyamodott mindenfelé, hogy kiengedjék az unokáját, de ez nem sikerült neki. Most aztán, 5 nap után, tegnap kiengedték az anyja temetésére. De az öreg asszony nem ment el a lánya temetésére, annyira haragudott rá.

Baloghy és Tisza

Tisza vádjai valótlanak.

A Magyar Tudósító zombori jelentése alapján a következőket írja: Az az állítás, hogy Baloghy főispán politikai meggyőződése miatt bárkit is bevonultatott volna, valótlan. Megállapítható, hogy soha senkit politikai állásfoglalására nem kényszerített, sem politikai meggyőződésének megváltoztatására nem befolyásolt.

A községi jegyzők gyűlésén azok meghívására jelent meg és az elnök üdvözlésére, amelyben a megjelentek bizalmát tolmácsolta, a főispán kijelentette, hogy eljön az alkalom, amikor támogatását tettekkel bizonyíthatja. Kötelességének tartja, hogy keresse az érintkezést a jegyzőkkel és a megyei tisztviselőkkel.

Mindenkivel szemben előre bocsátja, hogy amíg főispán lesz, senkinek a politikai meggyőződését érinteni nem fogja és mindenféle politikai meggyőződést tiszteltetben tart. Mindezekből kitűnik, hogy Tisza teljesen téves információkat kapott és a bácskai főispán híven és pártatlanul teljesíti kötelességét.

— Katonai kitüntetések. A legfelsőbb dícsérő elismerést újlag tudtul adták Craiovean Olympius 86 ik gyalogezredbeli századosnak; ugyancsak a legfelsőbb dícsérő elismerést adták tudtul a kardok egyidejű adományozása mellett Császtvai János 86-os tartalékos hadnagynak.

A hólnapi mérkőzések és a pályaugy.

A Délvidék már szóvátette a futballmérkőzések lehetetlen beosztását. Három szabadkai és már hosszú idek óta prosperáló futballesapata van városunknak s ezzel szemben egy futballpálya áll rendelkezésükre. A hólnapi mérkőzések ismét aktuálisak teszik a pályaugyet. Egy bajnoki és egy barátságos mérkőzés lesz rendezendő. A szabadkai S. E. és az Aradi Torna Egylet mérkőzése nem tartható meg a rendes pályán csak azért, mert egy barátságos mérkőzés leszoritja onnan a bajnoki mérkőzöket.

Sportéletünk fejlődésére elképzelhetetlen hátrányokkal van ez a körülmény. Föltesajnálatos tényként kell itt megállapítanunk, hogy éppen Szabadka városa az, mely eziránt a legnagyobb közönnyel viseltetik. Kárhoztatnunk kell a városi vezetőségnek azt az álláspontját, mely három futballesapattal rákényszerít egy pályára és még hozzá a legigazságtalanabbul, amikor egy csapatot a másik kettővel szemben előnybe helyez és annak ugyszólván kényekedvére szolgáltatja ki.

A pálya Bácskaé. Mi legkevésbé vagyunk Bácska ellen, amikor saját emberei foglalkoztatására és létezése érdekében mérkőzést rendez. De annál jobban elítéljük a városi vezetőség álláspontját, mert a hozzá pályaugyben beérkezett kérelmeket az arisztokratikus közöny legundokabb kicsinyességével intézi el.

Mi az a hatósági árjegyzék?

Hogy kellene maximálni Szabadkán?

(Saját tudósításunk.) Többen támadták már, úgy a városi hatóságok, mint a közönség köréből lapunkat, még pedig amiatt, hogy mi állandóan leközzöljük a hivatalos lapban leközzölt amaz árjegyzéket, melyet időről-időre az országos zöldség-, főzélék- és gyümölcsforgalmi intézőbizottság állapít meg az Orsz. Közélelmezési Hivatal elnökének a jóváhagyásával. Ezek a gánacoskodók azonban nem veszik észre, hogy mi ama közlemények végére rendszerint azt a megjegyzést is oda szoktak tenni, hogy a szabadkai piacra szóló maximális árakat a szabadkai városi tanács állapítja meg.

A Gyümölcsközpont árai ugyanis azt jelntik, hogy az egész országban annál magasabb áron semmit sem szabad eladni. De az nincs benne a rendeletben, hogy annyit szabad eladni. A városi hatóságnak jogában áll azoknál az áraknál alacsonyabban megállapítani az árakat. Ezt — mint tudjuk — meg is teszi a szabadkai városi tanács, csak nem teszi közvé a jegyzéket. Egy-két eldugott helyre ugyan kiteszi, de jellemző, hogy a lapokat nem értesíti róla. Mint értesülünk, ez azért van, mert a szabadkai városi hatóság nem is akarja, hogy a közönség megtudja a maximális árakat. Ezt azzal magyarázzák, hogy az eladók több terméket jóval olcsóbban kínálnak, mint volna a maximális ár. Itt abban az óriási tévedésben van Szabadka városi böles tanácsa, hogy azt hiszi, ő nem állapíthatja meg, ha szükséges, az országosnál alacsonyabban maximális árakat. Pedig de jó volna tiszta vizet önteni a pobárba és nem kellene sokakat elitélni a maximális ár túlbágása miatt, hollott sokan ezek közül nem is tudják, mi is tulajdonképpen az eladott vagy megvett árunak a maximális ára.

Ha mi közöljük az országos maximális árakat, az csak azt jelenti, hogy azoknál drágábban nem szabad eladni Szabadkán semmit. Olcsóbban igen — és ez jó is volna; de hát ha a városi tanács nem létezi közzé az árakat!

Jön a „tank“!

— A köd és a szörnyeteg. —

Írtózatossal közelgett ma hajnalban Palics felé a Szegedi-uton a „tank“, az a szörnyeteg-gép, amilyennel az angolok szoktak — vagy csak akarnának — legázolni mindent, erdőt, házat, ami csak eléjük kerül, Sipolt, zúgott, csigorgott és recsegett a gép. Egy szántógép pöfékelése és zörzése semmire volt ahhoz a zajhoz képest, amelyet ez csapott. Hogy mi volt ez a csodagép? Hát az első villamoskocsi. Ma megkezdődött az igazi őszi köd, mely ráborult a párás föld csendes házára és a benne szunnyadókra, kiketjártón fölvert álmukból a nagy zörgés és nyikorgás. Az óriási, sűrű ködből villogott a gépnek 2 villanszeme, melyek igen lassan mozogtak előre. A ködtől és nyirkos falevelektől borított síneken oly lassan mozogtak előre a kocsi, hogy egy embernek folyton

etetni kellett, homokot kellett eléje hintenie, szóval csalogatni kellett, mint egy kis szopós malacot. Es erre reagált a „tank“, egy óra alatt Palicsra ért, meg ugyanannyi alatt vissza.

Mi lesz, ha majd jön a tél? Mit kell akkor a szörnystognek enni adni, hogy huzza lomha testét? Mi lesz velünk, gyenge halandókkal, ha megharagszik ránk a sárkány?

NAPI HIREK.

A „Délvidék“ sorsjátéka.

Óriási méretekben terjed sorsjegymozgalmunk. A sok tevének nem tudunk ellenállani és ezennel kiterjesztjük a sorsjegyengedélyt a rendes előfizetőkre is és mindenki, aki december 15-ig egy negyedévre előfizet a *Délvidékre*, — akár régi, akár új előfizető — 1 drb sorsjegyet kap; aki félévre fizet elő, az 2 és aki egész évre, 3 sorsjegyet kap. Ezzel fokozni akarjuk azt a szeretetet, mellyel eddig is sokan viselkedtek a *Délvidékkel* szemben.

— **Meghalt Török Armin törzsorvos özvegye.** Török Béla dr. kórházi főorvos édesanyja, Török Armin dr. törzsorvos özvegye egyik bécsi szanatóriumban meghalt. Töröknek hosszabb idő óta betegeskedett. Az elhunyt holttestét hazahozták.

— **A petróleum kiosztása.** Ujnan megállapított skála szerint kapjuk ezentúl a petróleumot. Minden háztartás és az 5 láncos gazdák havonként 1 liter petróleumot kapnak; az 5—20 láncos gazdák 2 litert; a 20—40 láncosok 3; a 40—60 láncosok 4; a 60—80 láncosok 5; a 80—100 láncosok 6; a 100—125 láncosok 8; a 125—150 láncosok 10; a 150—175 láncosok 12; a 175—200 láncosok 14; a 200—250 láncosok 16; a 250—300 láncosok 18 litert és a 300 láncoson felüli gazdák 20 litert kapnak. A háztartások és az 5 láncos aluli gazdák a köri biztosoknál kapják a jegyeket. Az 5 láncoson felüli gazdák jegyeiket *Brestyánszky* Miklós dr. tb. főkapitánynál (Városi-székház II. em. 106.) kaphatják meg. A jegyeket 26-án kezdik kiadni.

— **39 fillér egy tojás.** A mai naptól kezdve december 31-ig a közlekedési minisztérium az egész ország területén a tojás árát újból megállapította. E szerint egy darab eredeti áru 39 fillér; egy láda (1440 darab) — csomagolva, ládával együtt — helyt bevásárlási állomáson átvéve 560 korona.

— **Elsején kezdődik a fémbevéltás.** A fémbevéltást a város november 1-én kezdi meg.

— **Zár alá vették a szálaskarmányt és alomszalmát.** A hivatalos lap legutóbbi száma a földmivélsügyi miniszter rendeletét közli a szálaskarmányból és alomszalmából gazdasági szükséglet címén visszatérhető mennyiségek, valamint az igénybevett (rekvirált) takarmány és alomkészletek átvétele árának megállapítása tárgyában. Az állatállomány szükségletének megállapításánál csak a birtokos rendes állatlétszáma vehető számba, mely az illető gazdasági vagy egyéb üzem méreteinek és a békeidőben tartott állatlétszámának lényeges eltérés nélkül megfelel. Kivételt képeznek azok a tehenészek, melyek tejtermésüket közfogyasztási céljaira lekötötték. A szálaskarmányért követelhető legmagasabb átvételi (tértési) ár a következő: 1. anyaszéna,

sarju és mesterséges takarmány laza állapotban 30 K. pr'selve 36 K. 2. tavaszi szalma lazán 18 K. pr'selve 24 K. 3. őszi szalma 12 K. pr'selve 18 K. 4. zsup szalma 20 K. 5. tengeri és fosztás, cirokszár 14 K. 6. nád 14 K. valamennyi 100 kilogrammonként száraz és egészséges állapotban.

— **Tauulmányozzák a leszerelés előmunkálatait.** Jóllehet még messze vagyunk a várva-várt leszereléstől, de azért készülünk kell rá, nehogy a leszerelés lefolyása akadályokba, nehézségekbe ütközzék. A hadvezetőség gondoskodni is kíván olyan munkaerőről, a melyek annak idején a nagy munkát elvégzik. Ez a munka előreláthatólag az 1892—1895. évfolyambeli születésű intelligens katonákra hárul majd és így azokat a segédszolgálatos és irnoki minősítéssel osztályozott egyéneket akik ezekben az években születtek, továbbá az irodai szolgálatra alkalmas továbbsholgáló legénységet most országsszerte összeírják és szolgálattételre be fogják osztani a honvéd (had) kiegészítő és népfelkelő parancsnokságokhoz, továbbá a póttettek irányító tisztjeihez, hogy az ottani ügymenetet tanulmányozzák.

— **A bácskai képviselő dísznőhizlalása.** Nagybbr mennyiségű dísznőről van szó, amelyeknek szállítására a miniszterelnökség élelmező-központja szerződött *Ertl* János orsz. képviselővel. Ugy szólt a megállapodás, hogy *Ertl* hízalja az állatokat, de e célra kap tengerit maximális áron, aztán szállítja a hízott sertés kilóját 4 K 50 fillérért. Miután a szállítás elmaradt, a dolgból egy 13000 koronás kártérítési per támadt, melyben előadta a felperes, hogy *Ertl* a központ kukoricáján kővérré hízott sertéseket másnak adta el, per sze drágábban. Ebben az ügyben a bíróság a per érdemleges tárgyalására újabb határnapot fog kitűzni.

— **Az iparosok petróleuma.** Az ipartestület előkésége tudtára adja az iparosoknak, hogy petróleumjegy végett az Ipartestület tagjai jelentkezzenek az Ipartestület irodahelyiségében d. e. 8—12-ig, d. u. 4—6-ig a jövő héten, még pedig hétfőn az I—II. kör, kedden a III—IV., szerdán az V—VI., csütörtökön a VII—VIII. kör, pénteken a városon kívüliek és az elmaradottak. Előmutatandó az ipar engedély, vagy a tagdíjbefizető-könyvecske, a munkás könyve és a tanoncok szerződése. A jegyre igényt csak azok tarthatnak, kiknek a lakásába sem villany, sem gázvilágítás nincs bevezetve.

— **A katonaság lefoglalta a tiszviselők tejét.** Podmaniczki báró kelebiai uradalmaról a városnak sikerült a polgári családok részére tejet biztosítani úgy, amint azt annak idején jelentettük. Ma reggel a 60 család, mely részére innen volt biztosítva a tej, enélkül maradt, mert a katonaság rekvirált. Az uradalomból beérkezett utolsó cseppnyi tejet is lefoglalta a kórházak részére.

— **Házicet készítése.** A mostani ecethiány miatt nagyon ajánlható a jó házi ecet készítése. Ennek többféle módja van. Talán a legolcsóbbak közül való, amelyet az alábbiakban ismertetünk. Az ecetkészítéshez lágy és tiszta vizet kell használnunk, a kemény vizet főzni kell. Középszerű adaghoz használhatunk 10 liter forralt és kihűlt esővizet (esetleg kihűlt desztillált vizet). Ebben a vízben oldjunk fel kb. 1 és fél kg. cukrot. Hogy forrást, erjedést idézzünk elő. Tegyük ezen oldatba 20—30 fillér áru élesztőt, kovászt, vagy frissen sült tenyérnyi nagyságu piritott kenyert. Mikor az oldat készen van, nagy üvegedényben két hétig tartsuk 20 fok R. hőmérséletű helyen, hogy erjedjen. Az edényt nem szabad felrázni s kezdetben be kell vonni vászonnal vagy lyukasított papírral; csak 8—14 nap múlva vesszük le róla a fedelet. Az ecet felszínén képződő hártályt időről időre leszedjük; ha a forrás elmúlt, a kellemes ízű ecetet más edénybe lehuzzuk.

— **Ingyen könyvek.** Itt vannak a korai őszi vetések. A legjobb barát és társalgó a jó könyv. Hogy a gazdasági tudás könnyebben terjedhessen, a földmivélsügyi minisztérium az alábbi kiadványokat ingyen küldi meg, ha egy levelezőlapon hozzá fordulnak. Közöljük a címeket, hogy az érdeklődők válogathassanak. Az ingyenes kiadványok a következők: 1. Talajművelés. 2. Talajművelésnél használt gépek és eszközök. 3. A mélyszántás. 4. Az istállótrágya. 5. Trágyázás állatrágyával. 6. Műtrágyázás. 7—8. Vetésgörök a kiskisgazdaságban. 9. Mit termeljen a gazda? 10. A gyomnövények irtása. 11. Legelők és rétek. 12. A szálaskarmánynövények termesztése. 13. A gabonafélék termesztése. 14. vetőmag termelése. 15—16. A burgonya termesztése. 17. A cukorrépa termesztése. 18. Ugorka és salátatermesztés. 19—20. Szántóföldi zöldségtermesztés. 21. Szőlőművelés. 22. A konyhakert. 23. A gyümölcskert. 24. Gazdasági növények betegségei. 25. Szabadontermelő gyógynövények gyűjtése és értékesítése. 26. Milyen haszonállatokat tartson a kiskisgazda? 27. A szarvasmarha tenyésztése és tartása. 28. Takarmányozás takarmányhiány esetén. 29. Tejelő tehének takarmányozása. 30. Hízómarha takarmányozása. 31. A borju nevelése. 32. Tejgazdaság. 33. Az igáslovak tenyésztése és takarmányozása. 34. Csikónevelés. 35. A sertés tenyésztése és tartása. 36. A sertés hizlalása. 37. A juh tenyésztése. 38. Baromfi

nyésztés. 39. Baromfi hizlalás. 40. Baromfi- és tojáskereskedelem. 41. A méh-nyésztés. 42. Az állatok ragadós betegségei. 43. A beteg állatok ápolása. 44—45. Kiskisgazdaságok számvitele. 46. Gazdasági építkezés. 47. Utak építése és fenntartása a gazdaságban. 48. Tagosításunk! 49. Mit, mikor és hogyan küldjünk a piacra? 50—52. A polgári perrendtartás. 53. Földművelés nyugdíja. E kiadványokból nemcsak tanítók, lelkészek és jegyzők kapnak, hanem földművelés is, ha a földmivélsügyi minisztérium könyvtárához fordulnak. Bővebb cím fölösleges.

x **Mai lapunk mellékleteként** az ismert budapesti bankház Fekete Károly osztálysorsjegy fö-elárusító, az új, most már a Magyar Allam tulajdonában lévő osztálysorsjegyeit ajánlja.

SPORT.

A holnapi mérkőzések.

Holnap — vasárnap — délután 3 órai kezdettel mérkőzik: (bajnoki mérkőzés) az Aradi Torna Egylet a szabadkai S. E.-el; Bácska pályájával szemben a Zombori-uton. (Barátságos mérkőzés): a Budapesti „Előre“ Testgyakorlók Köre a Bácskával.

Főszerkesztő: *Pinterits Károly*
Irázat, Budapest.
Főmunkatárs: *Dr. Fontányi József*
Nyugv. ügyvéd, Szabadka.

Nyomatott a kiadó tulajdonos, *Szent Antal Nyomda és Irodalmi Vállalat* mint szövetségeset könyvnyomdájában Szabadkán, Rákóczi-uton 20. szám

Felelős szerkesztőnk telefonszáma:

Palics 34.

Korzó Mozi.

A diktátor

dráma 3 részben. És a gyönyörű kísérő műsor. Bemutásra kerül: pénteken, szombaton és vasárnap.

Az előadások vasárnap 4, 6 és 8 órakor, hétköznap 5 és 8 órakor kezdődnek.

18. Október 21.

Lilka Bioskop

MIA MAY

a legszebb német filmprimadonna felléptével

Az ördög árnyéka.

Dráma 4 felvonásban. Szinre kerül pénteken és szombaton.

Kezdeté d. u. 5 és este 8 órakor.

ELITE
MOZGO

Pénteken és szombaton

Az éjféλι látogató

Dráma 3 felvonásban.
És a gyönyörű kíséző műsor.

Előadások kezdete: hétköznap fél 6 és fél 9 órakor, vasár- és ünnepnap pedig 2-8-ig és este fél 9 órakor.

SZÖRMÉKET
legszebben átalakít

KERTÉSZ MIKLÓS
divatszűcs

Vörösmarty-utca 52. szám.

Házvezetőnő

lelkismeretes, megbízható, a háztartáshoz, ugyszintén a gyermekneveléshez alaposan ért, megfelelő

állást keres.

Szanatóriumba, internátusba is elmenne. — Cim: Budapest, V., Árpád-u. 6. I., 4. Baier.

Intézői

állást keresek.

Czim: Nagy Ferenc, Kistelek, Bocskai-út 8. (Csongrád-megye.)

Egy nagyobb

borsajtó

és több

boroshordó

eladó

Nojések Gézánál.
Telefon 222.

Zálogjegyet,

tört aranyat a legmagasabb árban veszek és ékszerek nálam olcsón kaphatók.

Pátkai Lombard Bank becsüse

Eladó

sarokbérházak

Szegeden Felsőtiszapart 22 és 24. sz. a. gyönyörű kilátással a Tisza partján, üzlethelyiségekkel, modernebb lakásokkal, jelzalog kölcsönökkel, kevés készpénz ráfizetéssel.

A tulajdonos november 3-án és 4-én Szegeden a Tisza-szállóban tartózkodik.

Ajánlatokat Ecsedy Mihály Tata-Tóváros címen kérek.

100 hektó körüli

boroshordók

eladók

Gyenes Ferencnél, Kőteles-u. 222

Eladó

ágyak, éjjeli szekrények, asztal, székek, vaskályhák és egy használt bicikli **Mauer Antalnál**, I. kör, Damjanics-u. 103. sz.

Vásároljon

osztály sorsjegyet

a Kunetz Bankban
Szabadka, Eötvös-utca.

Hivatalos árak:

Sorsjegy:	1/8	1/4	1/2	1/1
Korona:	1.50	3.-	6.-	12.-

Egy jó házból való fiút

nyomdász tanoncnak

fizetéssel felvesz a **SENT ANTAL** nyomda

Hirdetmény.

Szabadka sz. kir. város tanácsa közhírré teszi, hogy a tulajdonát képező palicsei földmivesszkola magyar fajú marhaállományból mintegy 40 drb. létszámfelüti bírjas tehenet, hasas tehenet, hasas úzsót és növendékmarhát toyó évi okt. hó 22-én (hétfőn) d. e. 10 órakor a városi raktár udvarán tartandó nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek elad.

A tovább tenyésztésre alkalmas állatokat kizárólag gazdálkodónak adja el. Szabadkán, 1917 október 15-én.

A városi tanács.

Hirdetmény.

Szabadka sz. kir. város tanácsa ezenel közhírré teszi, miszerint a város közönsége tulajdonát képező a lövésény téren lévő 9 drb. száraz akáofa f. évi október hó 23-án délután 2 órakor a helyszínen nyilvános árverés után el fog adatni.

Bővebb felvilágosítások a gazdasági ügyosztályban a hivatalos órák alatt adatnak meg.

Szabadkán, 1917 október 20-án.

A városi tanács.

Értesítés.

Értesítjük a n. é. közönséget hogy intézetünket I. Kazinezi utca 85-ik szám alá (Vukovics Gerő mellett) helyeztük át.

Keresztények
Hitelszövetkezete.

Kerékpár

kitűnő békebeli hegykúszó gumikkal **eladó**

Megtekinthető naponta délután 3 órakor István-utca 190 szám.

Használt tankönyveket

magas áron vásárlunk, vagy ez évben szükségesre becsreljük. Mielőbb vásárolja meg mindenki szükséges **iskolakönyveit** leszállított áron, amíg a készlet tart!

Tisztelettel
Lipsitz és Lampel
könyvkereskedés és antikvárium Rudács-utca, a zsidó templom mellett. Telefon 604

Horvát Országos Bank R. T. fiókja, Szabadka.

Központ: Osijek Fiókok: Szabadka, Zagreb, Karlovác, Novi Óirkvenica.
Befizetett alaptőke 10.000.000 és tartalékalap 2.000.000 K.

Elfogad: betéteket könyvecskékre és folyószámlán a legkedvezőbb feltételek mellett. — A betétekre a moratórium rendelkezései nem vonatkoznak és azok megállapodás szerint fizettetnek ki.

Vesz és elad: mindenféle értékpapírokat (állami címleteket, zálogleveleket, sorsjegyeket stb.) külföldi érc- és papírpénzeket és az összes egyéb értékeket napi áron.

== **Atvesz letétbe és kezelésre értékpapírokat.** ==

Folyósít: Jelzalogkölcsönöket földbirtokra és nagyobb városokban házakra.

Kibocsájt: 4 1/2 és 5% (utóbbiak 3% nyeresémmel) pupilláris biztosságu, adómentes, mindenféle óvadék céljaira alkalmas zálogleveleket.

FINANCIROZ ipari és kereskedelmi vállalatokat, végez birtokparcellázásokat és elfogad ingatlanokra vonatkozó kommissionális megbízásokat.

VÉGZI LEGELŐNYÖSEBB feltételek mellett az összes banküzleteket, továbbá bürzei és kommissionális megbízásokat.

Aruosztály. Árusít előnyös áron: legjobb belföldi gyártmányu arató-, filkaszáló- és vetőgépeket, oséplőgépgarnitúrákat kukorica-kapáló és sormivelő ekéket, boronákat, szecskavágó-, daráló-, valamint egyéb gazdasági gépeket.